

15-12-2015

Styrke seksualundervisningen i indskolingen og på mellemtrinnet

Afledt af ungepolitikerdagen har Sundheds- og Omsorgsborgmester, Ninna Thomsen, F, Charlotte Lund og Karina Vestergaard Madsen, Ø den 9. december 2015 stillet spørgsmål til Sundheds- og Omsorgsforvaltningen om at styrke folkeskolernes seksualundervisning – særligt i de små klasser i forhold til at sætte grænser, hatespeech, tabuer etc.

Sagsnr.
2015-0284503

Dokumentnr.
2015-0284503-1

Sagsbehandler
Luise Moustgaard
Frandsen

Nedenstående notat omhandler indsats i forhold til seksualundervisning - og belyser samtidig nedenstående spørgsmål:

15-12-2015

- Hvilke klassetrin har man materiale til?
- Hvad omfatter materiale – og omfatter materialet ovennævnte temaer (grænser, hatespeech og tabuer)?
- Er der nogle af ovennævnte temaer, der ikke indgår?
- Har Københavns Kommune viden om hvilke klasser og hvor mange, der tager imod tilbuddet/materialet?
- Har man indtryk af, at tilbuddene til de små klasser anvendes i lige så høj grad som tilbuddene til de store klasser?

Nuværende indsats ifht. seksualundervisning i folkeskolen

Emnet sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab er et obligatorisk emne i folkeskolen fra 0.-9. klasse. Emnet er ikke tillagt et selvstændigt timetal, men indgår i undervisningen i de obligatoriske fag. Det er de enkelte skolers ansvar at træffe beslutning om, hvilke fag seksualundervisningen skal foregå i.

I henhold til Undervisningsministeriet skal seksualundervisningen være opdelt i tre trinforløb svarende til 0.-3. klasse, 4.-6. klasse og 7.-9. klasse med alderssvarende kompetence- og udviklingsmål indenfor nogle definerede færdigheds- og vidensområder.

I indskolingen er færdigheds- og vidensområderne sundhedsfremme, livsstil, levevilkår, rettigheder, *personlige grænser*, følelser, normer og idealer, krop, familieliv og reproduktion.

På mellemtrinnet omfatter færdigheds- og vidensområderne sundhedsfremme, livsstil, levevilkår, rettigheder, *personlige grænser*, venskaber, normer og idealer, pubertet og seksualitet.

For udskolingen er færdigheds- og vidensområderne sundhedsfremme, livsstil og levevilkår, ulighed i sundhed, *personlige grænser*, relationer, seksuel sundhed, normer og idealer og seksuelle rettigheder.

Folkesundhed KBH

Sjællandsgade 40 I, 3
2200 København N

Telefon
3530 3541

E-mail
WW09@suf.kk.dk

EAN nummer
5798009290359

www.kk.dk

Den obligatoriske seksualundervisning i folkeskolen understøttes primært af fem kommunale og organisatoriske tiltag:

1. Vejledning til sundheds- og seksualundervisning
2. Supplerende seksualundervisning i 6.-10. klasse
3. Kompetenceudvikling af lærere og sundhedsplejersker
4. Uge Sex kampagnen
5. Normstormerne

1) Vejledning til sundheds- og seksualundervisning

Københavns Kommunes vejledning til sundheds- og seksualundervisning er blevet til som følge af statspuljeprojektet ”Kvalitetssikring af seksualundervisningen 2014/2015”.

Konkret er vejledningen udarbejdet i et samarbejde mellem Sex & Samfund, Børne- og Ungdomsforvaltningen og Sundheds- og Omsorgsforvaltningen. Vejledningen er trindelt med et hæfte til henholdsvis 0.-3. klasse, 4.-6. klasse og 7.-9. klasse. Hvert af de tre hæfter er inddelt med overskrifter, der netop stemmer overens med Undervisningsministeriets definerede færdigheds- og vidensområder. Under hvert færdigheds- og vidensområde gives forslag til, hvordan lærere, pædagoger og sundhedsplejersker kan omsætte de lovpligtige mål for seksualundervisningen til en konkret alderssvarende undervisning. Endvidere gives forslag til hvilke undervisningsmaterialer, der kan benyttes.

Personlige *grænser* er et gennemgående tema på alle klassetrin. I indskoling er målet, at eleven lærer at kunne give udtryk for egne grænser. På mellemtrinnet er målsætningen, at eleven lærer at respektere egne og andres personlige grænser. Ambitionen for udskoling er, at eleven kan diskutere, hvordan overgreb på børn og unge kan forebygges.

Hate speech er et begreb, der typisk vil blive introduceret i udskoling. Fundamentet for at arbejde med Hate Speech er dog, at man allerede på de yngre klassetrin arbejder med temaer som normer, anerkendelse af mangfoldighed, sprog og sprogbrug samt viden om rettigheder. Dette er alt sammen indeholdt i kommunens vejledning til sundheds- og seksualundervisning med inspiration til konkrete undervisningsforløb.

Tabuer er en tværgående problematik, der tages op under de enkelte færdigheds- og vidensområder. I indskoling kan tabuer eksempelvis drøftes i forhold til færdigheds- og vidensområdet krop – hvordan er vores kroppe forskellige, hvad er en flot og sund krop, hvem definerer det? I relation til færdigheds- og vidensområdet Familieliv kunne normer om, hvad der er ”rigtig familie” blive drøftet – kan en familie bestå af to mødre og ét barn?, Af en mor, tre børn og en hund osv.?

Vejledningens betydning for kvaliteten af sundheds- og seksualundervisning er i 2015 evalueret af UC Syddanmark som led i en større evaluering af det omtalte satspuljeprojektet, som ca. 15 skoler fra Københavns Kommune har været involveret i. Samtlige skoleledere fra Københavns Kommune, der har deltaget i evalueringen, vurderer, at vejledningen har bidraget til at kvalificere seksualundervisningen på skolen. Resultatet peger på, at der fremadrettet er en række faglige potentialer i at sikre, at vejledningen er kendt på samtlige skoler i kommunen.

Da ansvaret for varetagelsen af seksualundervisningen ligger på de enkelte skoler, og der således kun er krav om, at skolernes undervisning skal leve op til de kompetence- og udviklingsmål, Undervisningsministeriet har defineret i forbindelse med skolereformen, så er det valgfrit om skolerne benytter vejledningen, eller om de enkelte undervisere hellere lader sig inspirere andet steds. Det vides ikke i hvor stort omfang vejledningen benyttes på skolerne, og ej heller om hæftet til indskoling benyttes i lige så stor udstrækning som hæftet til udskoling.

Vejledningen er netop redigeret, så den stemmer overens med de nye færdigheds- og vidensområder, som er defineret efter skolereformen. Den står derfor ikke for at skulle redigeres inden for den nærmeste fremtid.

2) Supplerende seksualundervisning i 6.-10. klasse

Den supplerende seksualundervisning finansieres af Sundheds- og Omsorgsforvaltningen under udmøntningsplanen til seksuel sundhed. Undervisningen er målrettet 6.-10. klasse, og er et supplement til den obligatoriske seksualundervisning i folkeskolen. Undervisningen varetages af Sex & Samfunds underviserkorps, der benytter metoden ung til yngre undervisning. Her er rig mulighed for at komme omkring både *grænsesætning*, *hate speech* og *tabuer*, da det i høj grad er eleverne, der er med til at sætte dagsordenen for, hvad der tales om. Det er primært 6.-8. klasserne, der benytter sig af tilbuddet om supplerende seksualundervisning (se tabel 1)

Tabel 1: Klasser, der har deltager i supplerende seksualundervisning i 2015

2015	6. kl.	7. kl.	8. kl.	9. kl.	10. kl.
Antal elever	766	1953	1659	326	113
Elever i %	15 %	39 %	33 %	7 %	2 %

3) **Kompetenceudvikling af lærere og sundhedsplejersker**

En delindsats under udmøntningsplanen for seksuel sundhed er kompetenceudvikling af lærere og sundhedsplejersker, så de bliver endnu bedre rustet til at varetage en god og tidssvarende seksualundervisning. Kompetenceudviklingen finansieres under udmøntningsplanen til seksuel sundhed og varetages af kompetente medarbejdere i Sex & samfund.

4) **Uge Sex kampagnen**

Uge Sex kampagnen er et nationalt tiltag, og kampagnen er således landsdækkende. Hvert år i forbindelse med planlægningen af Uge Sex defineres et tema, som er afsættet for kampagnen, og Sex & Samfund udvikler undervisningsmaterialer til samtlige klassetrin i folkeskolen.

I 2014 satte Uge Sex kampagnen fokus på *grænser*. I 2016 er omdrejningspunktet for Uge Sex kampagnen, at forældre skal tale med deres børn om brugen af de sociale medier, fordi *hate speech* er en del af børnenes hverdag. Kampagnen benytter blandt andet tre plakater med disse budskaber:

- Mine klassekammerater har unfriended mig på Facebook – mine forældre ved det ikke
- Mine venner siger mit profilbillede på Facebook er klamt – mine forældre ved det ikke
- Mine venner har taget et nøgenbillede af mig, og de vil ligge det på nettet – mine forældre ved det ikke

Københavns Kommune støtter op om uge sex kampagnen dels ved at bidrage til formidlingen af Uge Sex budskaberne, dels ved at mange københavnske skoler deltager i kampagnen. I 2016 er der tilmeldt 105 københavnske skoler til Uge Sex kampagnen, af tabel 2 ses, at det særligt er 1.-8. klasserne, der deltager i kampagnen.

Tabel 2: Antal tilmeldte københavnske klasser til Uge Sex i 2016

Klassetrin	0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Antal klasser	34	78	76	93	83	109	104	113	67	45	4

5) **Normstormerne**

Børne- og Ungdomsforvaltningen finansierer Normstormer indsatsen. Formålet med indsatsen er at styrke skolernes undervisning inden for området LGBT for at skabe øget inklusion af bøsser, lesbiske, biseksuelle, transpersoner og alle andre, der ikke passer ind i normerne for kønsidentitet og seksuel orientering, samt modarbejde mobning og mistrivsel med relation til kønsidentitet og seksuel orientering. Indsatsen tager således i høj grad fat om problemstillinger som *grænser*, *hate speech* og *tabuer*.

Bevillingen til Normstormerne udløb med udgangen af 2015. Da der har været positive erfaringer med indsatsen, ville man gerne fortsætte med tiltaget. Derfor sendte Det radikale venstre et medlemsforslag til budgetforhandlingerne 2016 med henblik på at udvide den nuværende indsats til også at omfatte mellemtrinnet, da det er meningsfuldt at tale om normer og tabuer i forhold til seksualitet og køn allerede på mellemtrinnet. Der blev imidlertid kun bevilliget midler til at fortsætte den igangværende indsats i udskolingen.

Vurdering af om seksualundervisningen skal styrkes i de mindre klasser

I kraft af at den obligatoriske seksualundervisning understøttes af såvel vejledningen til bedre seksualundervisning, tilbuddet om supplerende seksualundervisning, Uge Sex og normstormerne, så er der gode forudsætninger for en grundig og alderssvarende seksualundervisning på alle klassetrin i København. Det vurderes også, at emnerne grænser, hate speech og tabuer bliver berørt i tiltrækkeligt omfang med de nuværende tiltag.

Det umiddelbare forbedringspotentialer ligger i at få udbredt kendskabet til kommunens vejledning til bedre seksualundervisning, så den er kendt på flere skoler, og dermed i endnu højere grad benyttes i undervisningen i såvel indskolingen som på mellemtrinnet og i udskolingen.